

УДК 342.814.001:32586(477)

Володимир Кондратюк

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ – ЗАПОРУКА СТВОРЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ

У статті розглянуто еволюцію розвитку національної ідеї та боротьби за її реалізацію впродовж нашої тисячолітньої історії. Вона є полем ідеологічної боротьби Росії та України і надуманих висновків та спотворень.

Ключові слова: Русь, Україна, українці, національна ідея, Росія.

Український народ пройшов тернистий шлях за своє визволення і створення власної Української держави. Рушієм цієї боротьби на різних історичних етапах була українська національна ідея, яка висувала основне національне завдання на тому чи іншому етапі українського державотворення. Лише після проголошення 24 серпня 1991 р. незалежності України втілюється в наше життя. Однак суспільно-політичні процеси, котрі відбуваються в наш час, потребують консолідації українського суспільства на основі вироблення національної ідеї, що, за визначенням дослідника С.Вовканича "акумулює етнічні, цивілізаційні та інтеграційні компоненти. Її сутність полягає у визначенні України як соборної, української, гідної людини держави" [1, с. 568–598].

У час розбудови України значний інтерес становить досвід боротьби українського народу, його політичних і державних діячів за втілення у життя національної ідеї. Окремі аспекти цієї надважливої проблеми досліджені в працях І. Борщака, В. Герасимчука, М. Грушевського, Д. Донцова, І. Крип'якевича, В. Липинського та інших. Проте у 30–80-х роках ХХ ст. ця тема у зв'язку з існуванням комуністичної ідеології, не мала подальшого розвитку в українській історіографії. І лише напередодні та після проголошення незалежної Української держави науковці активно взялися за дослідження цієї проблеми. З-поміж них – О. Апанович, С. Вовканич, Я. Грицак, Л. Зашкільняк, Я. Дашкевич, Я. Ісаєвич, К. Кондратюк, С. Кульчицький, С. Макарчук, Ю. Мицик, Я. Малик, О. Реєнт, В. Смолій, П. Сергієнко, В. Сергійчук, О. Сухий та інші.

Мета статті – з'ясування еволюції української національної ідеї, визначення основних її етапів, висвітлення її ідеологічних фальшувальних Росією.

Українська національна ідея коріниться в давніх часах. Історик Д.Дорошенко вважав, що в боротьбі за київський престол після смерті внука Володимира Мономаха Ізяслава II Мстиславовича, за яким "плакала вся Руська земля [тобто Україна. – В.К.] і всі Чорні Клобуки" і який був, за свідченням літописця, "чесним, благородним, хрестолюбивим і славним", виразно виявився і певний національний антагонізм між українцями та великоросами [4, с. 62]. Д. Дорошенко визначив і межову подію – спалення і пљондрування Києва володимиро-суздальським князем Андрієм Боголюбським у 1169 р. Отже, з тих часів започаткована ідея окремішності Русі південної (європейської) від Русі північно-східної (азійської). Однак, незважаючи на трагічні обставини, і південна, і північна Русь тоді все ще належали до спільної державної системи, мали тих самих князів, київського митрополита, жили переважно спільним культурно-духовним життям. Остаточний розрив і відокремлення відбулось аж після татаро-монгольського погрому 1237–1240 рр., після смерті внука Володимира Мономаха Ізяслава II Мстиславовича, за яким "після чого Русь південна і Русь північна пішла кожна своєю окремою історичною дорогою" [4, с. 71].

Згодом стрижнем української національної ідеї стало "магічне" слово "Україна", як "Франція" для колишніх "галлів", "Чехія" для "моравів", "Польща" для "мазурів" і подібне. У свідомості "південнороса" "Україна" "асоціювалась з певною територією, окремою мовою, власним культом предків", віруваннями, звичаями і традиціями, що сукупна і творять національну ідею. Зріла національна ідея, раніше чи пізніше, призводить до усвідомлення необхідності створення власної самостійної держави або ж відродження колись втраченої.

Народні пісні та думи засвідчують, що ще до Хмельниччини ідеї окремішності, самобутності, самостійного життя були популярні в нашому народі. Національно-визвольна війна, утворення Б.Хмельницьким Української козацької держави наскрізь перейняті стрижневою ідеєю створення суверенної Української держави. Дотепер ще живе у народі козацьке: "Знай, ляше, по Случ – наше!". Цей вислів красномовно підтверджує народне прагнення до соборності українських земель по обидва боки Дніпра та самостійне національне життя в їхніх межах, тобто, до життя у власній незалежній державі.

З переходом України "під руку Москви" українська національна ідея продовжувала життя у фольклорі (думах, піснях, легендах, переказах), у середовищі значної частини козацтва – як рядового, так і старшинства, духовенства. Це виявилось у виступах проти московської тиранії

І. Виговського й І. Мазепи, Конституції П. Орлика, козацьких літописах початку XVIII ст. і в "Історії Русів".

Після скасування в Україні гетьманства з 1764 р. та зруйнування Січі 1775 р. українська національна ідея опановує вищу петербурзьку аристократію українського походження, яскравим представником якої був поет і відомий громадсько-політичний діяч Катерининської епохи Василь Капніст. Він здійснив таємну місію до Берліна, де просив пруської допомоги у випадку повстання України проти Росії.

Відтак – українське національне відродження: І. Котляревський, Т. Шевченко, М. Костомаров, П. Суліш, Кирило-Мефодіївське братство, за ними – "різночинці, М. Драгоманов, М. Грушевський, могутній український рух у Східній Галичині, І. Франко і плеяда яскравих провідників української ідеї в Західній Україні.

Зазначимо, що наприкінці XIX – початку XX ст. в українській суспільно-політичній думці остаточно став загально визнаним соціал-демократичний напрям. Унаслідок тривалого співіснування в підросійській Україні загальноєвропейські суспільні процеси українська

політична еліта розглядала як продовження загальноросійських тенденцій. У зв'язку з цим майже усі політичні партії дотримувалися федералістського принципу: майбутнє України мислилось автономією у складі демократичної федеративної Російської держави.

Інакше сприймали проблему західноукраїнські соціал-демократи, передусім І. Франко. "Втягнення в загальноєвропейські процеси народів, які доти були пасивним матеріалом історії, – справедливо зазначає Ю. Левенець, – весь цей запущений капіталістичною формацією "націогенез" явив собою становлення" свідомих і самосвідомих нових колективних суб'єктів історії. Ці історичні факти розкрили істинний масштаб світогляду І.Франка. Річ у тому, що він, як сучасник та безпосередній учасник "історизації" "неісторичних народів", чітко бачив те, чого не добачили свого часу К. Маркс і Ф. Енгельс, недалекоглядно відмовляючи цим народам у перспективах самостійного національно-політичного розвитку" [8, с. 219]. Для І.Франка було очевидним, що "консолідування якихось вільних міжнародних союзів для досягнення вищих міжнародних цілей... може статися аж тоді, коли всі національні змагання будуть сповнені" [12, с. 276–280]. Критикуючи сучасних йому соціал-демократів за їхній інтернаціоналістський космополітизм, він наголошував: "Вони не уявляли собі гаразд свого національного характеру, не відчули того, що вони наперед українці, а потім соціал-демократи; трактували це українство як формальну концесію, а не як натуральний вислів своєї душі... Ще одна наука, що і в таких інтернаціональних справах, як соціалізм, здорові органічні парості можуть у кожному краю виростати тільки з виразного національного ґрунту, і тільки тоді вони перестануть бути сірою теорією і зробляться цвітучою дійсністю" [13].

Великий Каменяр добре усвідомлював, що ця національна самореалізація абсолютно необхідна як шлях розвитку людської цивілізації, оскільки становить невід'ємну органічну складову процесу "емансипації людської одиниці" [14, с. 292]. Без цього складового елемента, вважав він, людина неминуче стає "неповною", "уломною" [12, с. 484]. Цей погляд І.Франка збігався із поглядом сучасників-теоретиків національної ідеї.

У цій же праці – "Поza межами можливого" – він висуває твердження, яке можна розцінити політичним маніфестом свідомого українства: "Ми мусимо навчитися чути себе українцями... Ми повинні – всі без виїмка – поперед усього пізнати ту свою Україну, всю в її етнографічних межах, в її теперішнім культурнім стані, познайомитися з її природними засобами та громадянськими болячками і засвоїти собі те знання твердо, до тої міри, щоб ми розуміли всі прояви її життя, щоб почували себе, справді, практично частиною його" [12, с. 286].

Зауважимо таку вагому обставину: будучи на той час національно орієнтованим соціал-демократом, І.Франко чи не першим в українській історичній, політологічній науці у статті "Що таке поступ?" (1903 р.) проаналізував явище тоталітаризму і поставив під сумнів марксистське тлумачення майбутньої соціалістичної держави як держави народної. Ось що він писав з цього приводу: "Поперед усього та всевозможна сила держави налягла би страшеним тягарем на життя кожного поодинокого чоловіка. Власна воля, власна думка кожного чоловіка мусила би цезнути, занідити, бо ану ж держава признає її шкідливою, непотрібною. Виховання, маючи на меті виховувати не свобідних людей, але лише позиточних членів держави, зробилось би мертвою духовною муштрою, казенною. Люди використали б і жили би в такій залежності, під доглядом держави, про який тепер у найабсолютніших поліційних державах нема й мови. Народна держава стала би величезною народною тюрмою" [15, с. 341]. Отже, якщо І.Франко передбачав створення національної держави, то російські соціал-демократи, у фарватері котрих йшла більшість українських соціалістів, не лишали для суверенної України найменшого шансу.

Акценти в поглядах на націю і державу децю змінилися у XX ст. Так, В'ячеслав Липинський у праці "Листи до братів-хліборобів про ідею і організацію українського монархізму" (1926 р.)

зазначав: "Нація для нас – це всі мешканці даної землі і всі громадяни даної держави, а "не пролетаріат", не мова, віра, плем'я" [9, с. XIII]. На нашу думку, таке бачення нації сформувалося у нього, ймовірно, у зв'язку зі суб'єктивним чинником: маючи польське походження, він вирішив присвятити своє життя українській справі, тому й зарахував себе до нації, в котрій "пролетаріат", мова чи віра постали на другому плані; головне ж значення має спільна земля проживання, держава. Ті нації, на відміну від етнічних, сучасні вчені називають державно-політичними.

Радикальний український націоналіст Микола Міхновський розглядав державу основним засобом захисту та розвитку нації, а не ідеалом, відокремленим від нації. У відомій праці "Самостійна Україна" (1900 р.) дослідник намагався обґрунтувати природне право українського народу на державну самостійність, адже "державна самостійність є головна умова існування нації, а державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнаціональних відносин" [10, с. 4]. Він зауважував: натомість "правительство чужинців розпоряджається на території колишньої української республіки наче в завойованій свіжо країні, висмоктує останні сили, висмикує ліпших борців, здирає останній гріш з бідного народу" [10, с. 35–36]. Отже, зазначав М. Міхновський, національна держава – необхідна умова захисту інтересів нації. У боротьбі за неї він вважав за необхідне застосовувати найрадикальніші методи – "убити насильника, обороняючись від насилля" [10, с. 37–38].

Дмитро Донцов, дотримуючись радикальних методів боротьби за національну державу, закликав використовувати їх передусім для захисту інтересів нації та її історичного буття. Можна не погоджуватися з Д. Донцовим, що філософія нації "повинна бути збудована не на відірваних засадах логіки, лише на сій волі до життя без санкцій, без оправдання, ні умотивування" [5, с. 165], але не варто відкидати його висновку про етнічну націю: "Нація є те, що протиставляє себе географічно, історично і політично своїм сусідам. І тому власне старалися знищити в нас поняття про нашу географічну відрубність, спомин про власне історичне минуле... Бо коли ми позбавлені того., що лучить нас з минулим, різниці між нами й не нами затерті" [6, с. 11].

Після 1922 р., в умовах УСРР, про державну незалежність України не можна було й мислити. Українські патріоти, однак, намагалися відстоювати права українського народу, але в межах, котрі не дуже суперечили основним принципам комуністичної ідеології. Це стосується передусім "національної за формою і соціалістичної за змістом культури", освіти рідною мовою та ін. Минуле українського народу науковці розглядали в поєднанні з історією державного життя великоросійського народу. Безумовно, українська етнічна нація не мала суверенітету над природними багатствами країни, промисловістю, яка безпосередньо підпорядковувалася союзним міністерствам. Україна (не беручи до уваги в ООН з 1945 р.) перестала бути суб'єктом міжнародних відносин, не мала власного війська, а її державні символи (герб, гімн та прапор) становили місцеві різновиди всесоюзних символів [11, с. 529–533]. У політичному житті все менше використовували термін "український народ", а натомість вживали слово "народ України", аби "не образити" національні почуття представників інших національностей.

Лише з прийняттям 16 липня 1990 р. "Декларації про Державний суверенітет України" Верховною Радою України, з'явилася можливість для цілеспрямованої діяльності щодо усвідомлення своєї національної ідентичності всіх українців, виховання бережливого ставлення до національних цінностей. Декларація визначала суверенітет України "як верховенство, самостійність, повнота і неподільність влади республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах", зобов'язувала державу забезпечувати "національно-культурне відродження українського народу... гарантувати всім національностям, що проживають на території республіки, право їх вільного національно-культурного розвитку" [3, с. 5, 7].

Пильніший погляд на минувшину України та Росії дає підстави стверджувати, що історія Росії (від Русі Володимиро-Суздальської, Московської держави до Російської імперії, а відтак – і до російсько-комуністичної тоталітарної системи СРСР) поспіль пронизана боротьбою її панівних верств проти українства. Боротьбою відкритою і скритою, потаємною, кривавою і безкровною.

Особливо наголосимо, що боротьба з українством у царині ідеї та духу ґрунтується на обмані й фальші, безсоромній і цинічній фальсифікації історії, творенні та поширенні міфів, приписуванні собі чужих або взагалі неіснуючих подвигів і добродісностей.

До таких обманів належать міфи про тисячоліття Російської держави, російського православ'я і про те, що Україна – окраїна Росії. Ці міфи активно експлуатують російські урядовці, політики – від крайньо лівих до крайньо правих, – переважною частиною російської інтелігенції. Популяризується ще з минулого століття Погодінська псевдоісторична теорія про те, що нібито до середини XIII ст. у Києві та Середньому Подніпров'ї жило плем'я великоросів, котрі під натиском татаро-монголів масово емігрували в Московщину, а їхнє місце зайняли мігранти з Підкарпаття і Карпат, які й започаткували українську народність.

У XIX ст. у праці "Две русские народности" М. Костомаров аргументовано обґрунтував, що українці та великороси – це два окремі самобутні народи. Розвинув і поглибив цю тему М. Грушевський. Увівши поняття "України-Руси", історик аргументовано ствердив: Україна і Русь – це тотожні поняття, це одне й те саме, різні назви однієї сутності, а московити (або, як вони самі себе назвали у XVIII ст., великороси) – зовсім інший народ.

Це позиція і висновки українців. А що ж російські науковці? Зазначимо, що серед міфів і псевдонауки існують і наукові судження. Їх небагато, але вони вагомі, бо належать видатним вченим. Відомий російський історик, відвертий прихильник імперської ідеї, але чесний і сумлінний науковець С. Соловйов, з абсолютною впевненістю стверджував: Україна – це "власне Русь, споконвічна Русь" і ніколи не могла бути "окраїною" Великороси, бо такої (Великороси) ні де-юре, ні де-факто не існувало до загарбання в XVI ст. Москвою Новгород та Твері. Додамо, що і після того, і в часи Хмельниччини ця північна держава офіційно називалася "Московским государством". В українській інтерпретації тих часів – Московщиною.

Антропологічні дослідження також давно вже засвідчили, що українці, білоруси і росіяни – це різні етноси. Їх своєрідність визначають географічні й кліматичні умови, спосіб життя, харчування тощо. Висновки науки незаперечні: сучасні українці – слов'янський етнос, який мешкав на території сучасної України і в часи Київської Русі, й задовго до того. Стосовно московської народності, то вона увібрала в себе значний елемент монголоїдної раси через асиміляцію угро-фінів, котрі прийшли в Європу з Азії, частково увібравши в себе європейний домішок ще до приходу слов'ян.

Безсумнівно, що росіяни увібрали в себе і слов'янський елемент. Причому вони, як зазначав П. Мілюков, прийняли і готовий варіант надетнічної слов'янської мови (церковнослов'янської), виробленої Кирилом і Мефодієм, зі значним фондом розмовної української мови.

Для того, аби повністю усвідомити себе в цьому світі, чітко визначити своє місце в ньому, кожен народдівинен знати про себе все: звідки походить, прадавній родовід, свій характер і вдачу тощо.

Зауважимо: тиск Москви на Україну в останні роки зі сфери економічної перемістився у духовну й освітньо-культурну: регулярні приїзди в Україну Московського патріарха Кирила (Гундяєва) з настійливими потугами запровадити тут неоімперську доктрину "Русского мира", у якому українцям місця не буде, намагання підпорядкувати Московському патріархатові Софію Київську, захоплення храмів Київського патріархату тощо.

Сьогодні московські ідеологи прокремлівської орієнтації, а з їхнього подання і засоби масової інформації відмовляють українцям у їхній національній ідентичності й тим паче – у праві на відродження власної держави. Знову популяризується сумнівна теорія "єдиної давньоруської народності", спростована європейськими (в тому числі й російськими) вченими ще в XIX ст. Московські можновладці намагаються втиснути українців у міфічну "колиску трьох братніх "народів", де "старшим братом" будуть, безумовно, росіяни, а "хахли" та "бульбаші" – потворними відростками від нього. Що сталося з білорусами, котрі мали необережність затриматись у тій омертвляючій "колисці", світ спостерігає сьогодні. Фактично знищена чудова білоруська мова – серцевинний стрижень будь-якої національної ідентичності.

Опираючись на "п'яту колону" в Україні, нинішні "будівничі" московської неоімперії висувують питання про вилучення зі шкільних і вишівських українських підручників з історії "дражливих" для них тем.

Розглядаючи українсько-російські взаємини у ретроспективі, незайве звернутися до поглядів на це питання видатного європейського політичного діяча Володимира Жаботинського (Зуєва). Із багатьох виокремимо дві його думки, висловлені в 1911 р.

Думка перша: "Ми, євреї, самі тут на Півдні так старанно і так наївно насаджували по містах русифікаторські основи, що, врешті, цілковито випустили з очей справжню арифметичну дійсність. Поза цими містами вирує суцільне, майже тридцятимільйонне українське море. Загляньте будь-куди, не лише в його центрі, загляньте на його окраїни – до Харківської або Воронезької губернії, біля самої межі, за якою починається великоруська мова, – і ви будете вражені, до якої міри незайманим і незмінним залишилося це суцільне українське море. Є на цій межі села, де по цей бік річки живуть "хахли", а по той бік – "кацапи". Живуть споконвіку поруч і не змішуються".

Думка друга: "Можна сміливо твердити, що вирішення суперечки щодо національного характеру Росії, майже цілковито залежить від позиції, яку посідатиме тридцятимільйонний український народ. Якщо погодиться обрусити – Росія йде одним шляхом, не погодиться – вона муситиме піти іншим шляхом. Це чудово зрозуміли праві в Державній думі.

Коли вирішували питання щодо мови "інородницької" школи, вони, задля сміху, голосували навіть за якихось "шайтанів" та "казанських греків", вони навіть не здійняли рук проти єврейської мови, бажаючи, очевидно, зробити законопроект зненавидженим і неприйнятним для начальства, але щойно дійшло до української мови, вони відкинули і блазнювання, і хитромудрі розрахунки і

просто піднесли руки проти, бо відчули, що тут найнебезпечніше місце, вирішальний крок, коли не доводиться ані жарти жартувати, ані лукаво мудрувати" [7, с. 74–75].

З думками В. Жаботинського перегукується сучасний американський філософ і соціологіолог Збігнев Бжезинський, який однозначно стверджує: з Україною Росія залишиться імперією, без України вона втрачає імперський статус і має шанс стати нормальною європейською державою. Чому лише європейською, а не євразійською? Тому, що в потилицю 140-мільйонної Росії дихає 1,5-мільярдний Китай. Динаміка його прогресування – вражаюча. Хоч уряд КНР дипломатично помовчує, приховуючи свої стратегічні геополітичні задуми і плани, більшість пересічних китайців увесь Сибір – від Охотського моря аж до Уралу – бачать у складі Великого Китаю. Беручи до уваги, що вже значні території далекосхідної Росії та Східного Сибіру контролюються китайським бізнесом, можемо сказати: біблійна згадка про домінування на Землі жовтої раси поволі, але неухильно здійснюється на наших очах. І додамо: корінне населення згаданих територій одного расового типу з китайцями.

Теза В. Жаботинського про два шляхи Росії – з українцями і без них -залишається актуальною дотепер. Об'єднатись, злитись з росіянами (фіно-угро-монголами в своїй основі) означає остаточно втратити себе: свою ідентичність, історичну пам'ять, мову, національну культуру, пісенну душу, традиції, обряди й багато інших національних цінностей. Піти іншим шляхом (на нього Україна вже стала і йде) – це будувати власну державу ("В своїй хаті – своя правда, і сила, і воля"). Завдання складне, це насправді – глобальне надзавдання. Однак це та дорога, яка веде "через терни до зірок". І немає більшої радості й щастя для людини, аніж гідно пройти цю дорогу.

Отже, вийшовши ще із передсередньовіччя, українська національна ідея (як і прагнення до національного самовизначення) зазнала складної еволюції з періодами піднесення і спаду. Але вона ніколи не зникла: якщо її притіснили в Росії, вона переходила до Австро-Угорщини; якщо її придушувала панська Польща, то це призвело до створення радикальної організації ОУН; якщо її намагались задушити в СРСР, вона переходила у діаспору. Та й у себе вдома, незважаючи на перешкоди, намагання її викоринити, вона жила. Що більше її замовчували або ж ігнорували, заперечували, проклинали, то гостріше і рельєфніше вона виявляла себе. Не стало винятком і останнє 20-річчя ХХ ст. Що більше розпалювався в СРСР великодержавний російський шовінізм, то більше міцнішала в Україні (і поза її межами) українська національна ідея, а з нею – і прагнення самостійного, суверенного життя.

Національна ідея збрала чехів, словаків, угорців, поляків, литовців, естонців, котрі за добробутом залишили далеко позаду Україну. "Українське чудо" за сценарієм його творців очікувалось десь наприкінці першого десятиріччя ХХІ ст. [2, с. 4]. На жаль, "чуда" не сталося. Актуальним залишається питання: хто є ми, українці, звідки вийшли і куди йдемо?

Список використаних джерел

1. Вовканич С.Й. Згуртування нації як ідеологічна соціогуманістична проблема України ХХІ сторіччя / С.Й. Вовканич // Вісник Львівської комерційної академії. Серія гуманітарні науки. – 2011. – Вип. 10. – С. 568–598.
2. Вівчарик М.М. Україна: від етносу до нації / М.М.Вівчарик. – К.: Вища школа, 2004. – 239 с. Декларация про державний суверенітет України. // Хрестоматія правознавства. – К.: Юрінком, 1996. – С. 5–7.
3. Дорошенко Д.І. Нарис історії України / Д.І.Дорошенко. – Л.: Світ, 1991. – 576 с.
4. Донцов Д. Націоналізм / Д. Донцов. – Л.: Нове життя, 1926. – С. 165.
5. Донцов Д. Дурман соціалізму / Д.Донцов // Вісник. – 1936. – Ч. III – С. 11.
6. Жаботинський В. Вибрані статті з національного питання. – [б.м.]: Сучасність, 1983. – С. 74–75.
7. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) / Ю.Левенець. – К.: Стило, 2001. – 585 с.
8. Липинський В. Листи до братів-хліборобів про ідею і організацію українського монархізму / В.Липинський. – Відень: 1926. – С. ХІІІ.
9. Міхновський М. Самостійна Україна / М.Міхновський. – К.: Діокор, 2003. – 80 с.
10. Макаруч С.А. Роздуми про національну ідею / С.А. Макаруч. – Вісник Львівської комерційної академії. Серія гуманітарні науки. – 2011. – Вип. 10. – С. 529–533.
11. Франко І. Поза межами можливого / І.Франко // Збір. тв. у 50 т. – К.: Наук. думка, 1986. – Т. 45. – 575 с.
12. Франко І. Огляд української літератури за 1906 рік / І.Франко // Рада. – 1907. – № 12.
13. Франко І. На склоні віку: Розмова вночі перед Новим роком 1901 / І.Франко // Збір. тв. у 50 т. – Т. 45. – 575 с.
14. Франко І. Що таке поступ? / І.Франко // Збір. тв.: у 50 т. – Т. 45. – 575 с.

Владимир Кондратюк

УКРАИНСКАЯ НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ – ЗАЛОГ СОЗДАНИЯ НЕЗАВИСИМОГО ГОСУДАРСТВА

В статье рассмотрено эволюцию развития национальной идеи и борьбы за ее реализацию на протяжении нашей тысячелетней истории. Она есть полем идеологической борьбы России и Украины и надуманных выводов и искажений.

Ключевые слова: Русь, Украина, украинцы, национальная идея, Россия.

Volodymyr Kondratiuk

THE UKRAINIAN NATIONAL IDEA IS THE GUARANTY OF STATEHOOD FORMATION

The article attempts to evolution of national ideas and the struggle for its implementation for our millennial hystory. Our history is the field of ideological struggle between Russia and Ukraine against false conclusions and distortions.

Key words: Rus, Ukraine, Ukrainians, national, idea, Russia.